

Posudek diplomové práce *Nakladatelství Odeon. Vstupní brána do světové literatury* Vratislava Kozáka

---

Vratislav Kozák předkládá k obhajobě diplomovou práci, v níž se věnuje, jak sám uvádí, každodennímu dění (s. 7) v nakladatelství Odeon v období tzv. normalizace. Bezpochyby se mu podařilo vytvořit přehledový text o fungování nakladatelství, a to i v rovině obecné. Seznamuje nás s procesem výroby knihy od akvizice rukopisu až po finální tisk (autocenzurními zásahy počínaje a nedostatkem papíru v tiskárnách konče) s určitými přesahy do současnosti.

Diplomant se hned v prvopočátku práce musel potýkat se dvěma závažnými praktickými, resp. metodologickými problémy, což je na výsledném textu patrné. Jednak to byla skutečnost, že příslušný fond ve Státním oblastním archivu je nezpracovaný a pro diplomanta tudíž nepřístupný; jednak nezáměr, ale především odmítání ze strany potenciálních narátorů a narátorek. Vzhledem k tomu, že jsou v diplomové práci popsány interakce s bývalými zaměstnanci a zaměstnankyněmi nakladatelství a jejich důvody odmítnutí rozhovoru, ocenila bych širší propojení této praktické zkušenosti z výzkumu s otázkami etiky, respektive důsledků (ne)etického přístupu k lidem pro možnosti bádání (ať již v orální historii či jiných sociálních vědách). Prosím tedy diplomanta, aby se k tématu vyjádřil v rámci obhajoby.

Velký problém vidím v metodologickém přístupu ke zpracování tématu. Vzhledem k problémům popsaným výše se diplomantovi nakonec podařilo realizovat jen jeden, spíše polostrukturovaný, rozhovor. Snažil se proto hledat alternativní cesty a (především sekundární) prameny, s jejichž pomocí by téma zpracoval (což rozhodně oceňuji). Diplomant zde využil dvě knihy editovaných rozhovorů (Stanislav Rubáš (ed.). *Slovo za slovem: s překladateli o překládání*; Petruška Šustrová (ed.). *Služebníci slova*), na jejichž základě téma zpracovává. Takovému postupu nelze nic vytknout; problematické však je, že knihy nejsou uvedeny jako součást pramenné základny (celá metodologická část práce se zabývá „jen“ orální historií, která však prakticky využita není). Přínejmenším by bylo vhodné knihy prezentovat a kriticky nahlížet, představit jejich editora/editorku, účel, za kterým byly pravděpodobně pořízeny, jejich silné a slabé stránky, okolnosti vzniku těchto pramenů (pokud jsou známy), interpretovat možné zájmy zadavatele (obě vyšly až po roce 2000), představit možná schémata skrývající se za výběrem narátorů/narátorek pro knihu, reflektovat, proč se editorům podařilo rozhovory realizovat a diplomantovi ne atd. atd. Prosím, aby kritickou prezentaci pramenné základny diplomant zahrnul do své obhajoby.

Za osobní selhání pak považuji skutečnost, že ačkoliv diplomant absolvoval povinný kurz analýzy a interpretace narativních pramenů (a to s velmi dobrými výsledky), nedokázal získané zkušenosti aplikovat při interpretaci vlastních pramenů. Práce tak často zůstává na rovině popisnosti.

Z hlediska historického kontextu postrádám širší ukotvení – jednak detailnější zpracování období tzv. normalizace (v bibliografii chybí literatura týkající se tohoto období), jednak reflexi cenzurních opatření (zrušení cenzury v roce 1968, její obnovení po invazi vojsk Varšavské smlouvy, činnost Úřadu pro tisk a informace, posléze Federálního úřadu pro tisk a informace).

Za přínos práce, navzdory uvedeným nedostatkům, považuji především ty části, které v souvislosti s tématem nenahlízejí minulost před rokem 1989 černo-bíle, ale naopak ukazují různé subversivní praktiky, možnosti vydávání dobrých knih apod. Přínosné jsou i pasáže srovnávající období před rokem 1989 a po něm – například na s. 85, kde je explicitně řečeno, že dříve byly špatné politické podmínky pro vydávání knih, dnes jsou špatné podmínky ekonomické. Jedná se o slova překladatelky a redaktorky Boženy Kosekové (s. 85); může diplomant tyto souvislosti dále rozvést?

Diplomovou práci hodnotím známkou 2 za předpokladu, že diplomant při obhajobě velmi dobře zodpoví výše položené otázky.

Posudek vypracovala:

Lenka Krátká

9. 6. 2014